

LØGTINGSINS UMBOÐSMAÐUR

Tórshavn, tann 21. juli 2004

J.Nr.: 200400024

(at tilskila í svari)

Viðgjørt:

Álit

viðvirkandi klaguni frá SVF um handfaringina hjá Tórshavnar Kommunu av umsókn um alment innlit í sáttmálan millum Tórshavnar Kommunu og B um busskoyringina í Tórshavn

A, virkandi tíðindaleiðari í Sjónvarpi Føroya, hevur í teldubrævi 30. mars 2004 sent umboðsmanninum soljóðandi klagu:

"Í dag, 30. mars, kl 15.15 ringdi eg til Tórshavna býráð, Snarskivuna, tí eg vildi fegin fáa eitt eintak av sáttmálanum um busskoyring, sum Tórshavnar kommuna hevur gjørt við B. Eg varð stillað um nakrar ferðir, til C at enda kom í hornið.

Eg bar umbønina um at fáa sáttmálan fram, og segði, at eg kundi koma beinavegin og avheinta hann, tí eg ætlaði at brúka hann í dagsins tíðindasending. C segði, at so mátti eg skrivliga søkja um alment innlit. Eg upplýsti hann um, at ein munnlig umbøn var javnsett við eina skrivliga, men hetta vildi hann ikki góðtaka. Eg helt fast við mítt, og vildi hava hann at taka støðu beinaveg. Segði við hann at hetta kundi ómøguligt vera meira innviklað enn at taka ein sáttmála úr eini arkivskuffu, kopiera hann og lata meg fáa kopiið. Men hann helt uppá, at hann skuldi hava eina skrivliga umbøn, og at hann hevði 10 dagar til at viðgera hana í. Eg segði at tað kundi also ikki taka 10 dagar, men C segði, at tað fór hann at bestemma, og ikki eg.

Síðani spurdi C, hvat eg skuldi brúka sáttmálan til - eg svaraði, at tað hevði hann ongan rætt at spyrja um.

Eg spurdi so, hvørja grundgeving hann hevði fyri at ætla at brúka 10 dagar at viðgera mína umsókn, og til tað svaraði C, at "Eg veit ikki ..tað eru altíð problemir, tá tit fáa alment innlit".

Eftir at hava spurt meg fyri hjá Johnhard Klettheyggj um hvat stendur í lógini um alment innlit, ringdi eg aftur til C, sum hesa ferð vildi góðtaka at umbønin var munnlig og ikki skrivlig, men framvegis ikki vildi lata meg fáa sáttmálan straks. Grundgevingin var, at fólkin, sum høvdu við sáttmálan at gera, máttu fáa stundir "at venda hesum", sum hann segði.

Sostatt kæri eg um:

- at C ikki vildi góðtaka eina munnliga umbøn um alment innlit
- at hann vildi vita, hvat eg skuldi brúka innlitið til
- at C helt uppá, at hann hevði 10 dagar til at viðgera hetta í, tí at "tað altíð eru problemir, tá tit fáa alment innlit."

Eg meti serliga hetta seinasta aftursvarið at vera álvarsligt, tí tað kann aldrin vera eitt endamál hjá almennu fyrisitingini at draga aftursvarið uppá umbønina út, fyri at "problemir" ikki skulu standast av at fjølmiðlarnir sleppa til teir upplýsingar, teir mæta seg hava brúk fyri.

Harumframt er mín pástandur, at handfaringin hjá C ikki er í tráð við, at umbønin skal svarast "skjótast gjørligt", sum lógin krevur- tvørturímóti er tað mín uppfatan, at C hevði í hyggju at lata umbønina bíða sum longst.

Eg kann leggja afturat, at C minti meg á, at eg og hann fyrr hava tosað um hetta við almennum innliti. Her sipaði hann helst til eitt mál, sum D meldaði til Umboðsmannin. Eg hevði søkt um alment innlit í málið um Tórsvøll, og fekk tað bert við at mæta upp á býráðsskrivstovuni, har eg sitandi saman við deildarstjórum og borgarstjóra skuldi taka notat við hond av teimum skjølum, eg vísti áhuga fyri. Meðan embætismenninir noteraðu hvørt skjal, eg hevði fyri eygunum. Har var eisini C hjástaddur. Umboðsmaðurin tók tá støðu til mín fyrimun, og eg meti tí, at um C minnst ta hendingina, so kann hann sjálvur útleiða, at hann IKKI hevur tikið við læru av avgerðini, Umboðsmaðurin tá tók."

Johnhard Klettheyggj, ráðgevi hevur í notati, dagfest 31. mars 2004, greitt soleiðis frá samrøðuni við A, sum er umrødd í klaguni:

"A ringdi til mín (á privatu fartelefonina) uml. kl. 16 í gjár. Hon greiddi mær frá, at hon hevði biðið Tórshavnar kommunu um alment innlit í ein sáttmála, sum varð gjørdur millum Tórshavnar kommunu og B. Hon greiddi mær frá, at C hevði kravt, at umsóknin skuldi vera skrivlig, at viðgerðin fór at taka 10 dagar, og at hann vildi hava at vita, hví hon vildi hava innlit í hetta skjalið.

A spurdi meg, hvat hon skuldi gera ?

Eg svaraði, at tað visti eg ikki, og at eg ikki kundi siga nakað um tað konkreta málið, men:

- at tað sambært Innlitslógini ikki er nakað krav, at umbønin um innlit skal vera skrivlig,
- at lógin sigur, at umbønin skal viðgerast skjótast gjørligt, og í seinasta lagi innan 10 dagar (vanliga), og
- at eingin grundgeving er neyðug fyri at biðja um innlit.

A takkaði fyri upplýsingarnar og segði, at hon umhugsaði at klaga til umboðsmannin. Hon spurdi, um tað var í lagi, at ein klaga bleiv send við telduposti (ella hendan skuldi sendast við vanligum brævi) ?

Eg svaraði, at ein klaga við telduposti var nøktandi, um hon annars leyk treytirnar (navn á klagara, hvønn og hvat ein klagar um).

Klagan frá A er komin við telduposti í morgun."

Málsgongd

A ringdi 30. mars 2004 til Tórshavnar kommunu og bað um innlit í sáttmálan millum kommununa og B um busskoyringina í Havn. C hevur gjørt hetta notatið frá samrøðuni:

„A frá SVF hevur ringt til mín 30/3-2004 kl. 15.30. Hon biður um alment innlit í sáttmálan sum er gjørdur millum B og tórshavnar kommunu.“

Sum tað framgongur av klaguni og ummælissskrivinum frá kommununi, ið er endurgivið niðanfyri, er ikki full semja millum partarnar, hvat annars varð sagt undir hesari samrøðuni.

Við skrivi, dagfest 14. apríl 2004, hevur Tórshavnar kommuna, Tekniska deild svarað SVF, att. A soleiðis:

"Viðv. innlit í málið um sáttmálaviðurskiptini hjá Bussleiðini

Tygum hava í telefonsamrøðu við tekniska stjóran tann 30. mars 2004 vegna Sjóðvarp Føroya biðið um alment innlit í málið um bussleiðina í Tórshavnar kommunu.

Vísandi til løgtingslóg um innlit í fyrisingina § 13, stk. 1, nr. 5, um rættin til avmarking í skjalainnlit, vera hesi skjøl útflyggjað:

...

Við hesum metir Tórshavnar kommuna at hava svara uppá áheitan tykkara."

Skjøluni, ið nevnd eru í skrivinum frá kommununi er 54 í tali, men teirra millum ikki sáttmálin millum Tórshavnar kommunu og B.

Partshoyring

Umboðsmaðurin gjørdi av at kanna hetta málið nærri, og við skrivi, dagfest 2. apríl 2004, varð klagan send Tórshavnar Kommununi til ummælis, eins og kommunan bleiv biðin um at lata umboðsmanninum eitt avrit av hesum sáttmálanum til láns. Biðið varð um, at møguligar viðmerkingar og umbidni sáttmálin vórðu umboðsmanninum í hendi innan 4 vikur.

Við skrivi, dagfest 26. apríl 2004, hevur Tórshavnar Kommuna sent umboðsmanninum hesar viðmerkingarnar til klaguna:

"Millum ár og dag fær kommunan fleiri áheitanir um alment innlit, og má kommunan í hvørjum einstøkum føri seta seg inn í málið fyri at kanna, um innlit kann gevast, so tað er ikki annað enn sjálvsagt, at stovnar og privatfólk ikki kunnu rokna við at fáa svar uppá áheitaninar beinanvegin, men hinvegin hava krav uppá at fáa innlit innan 10 dagar sambært lógina.

Í nevnda føri ringdi sjóðvarpskvinnan til tekniska stjóran og bað um alment innlit í sáttmálan um busskoyringina millum kommununa og B.

Tekniski stjórin skrivaði umbønina niður og gav journaldeildini hana, sum vanlig mannagongd er í kommununi.

At tekniski stjórin spurdi, hvat tilfarið skuldi nýtast til, var bert fyri at vita, um tað hevði sovorðnan skund, at hann skuldi leggja alt arbeiði niður hjá sær fyri at hjálpa henni, hann skuldi nevnliga á fleiri fundir tann seinrapartin, men tað vildi sjóðvarpskvinnan ikki upplýsa. At tekniski stjórin skuldi nýta 10 dagar til at viðgera áheitanina, má sjóðvarpskvinnan hava misstilt, tað hann vísti á, vóru teir 10 dagarnar, sum standa í lógini.

Sum fyrr nevnt er tað ikki alt, sum kemur undir alment innlit, her var talan um ein sáttmála millum kommununa og ein privatan arbeiðstakara, sum er gjørdur eftir útbjóðing og licitatiein og tí var mett, at rættast var at kanna, um sáttmálin kom undir alment innlit, innan tilfarið var útflyggjað, soleiðis at málið ikki kom kommununi aftur um brekku, og her kom so fram, at kommunan fyrr hevur noktað øðrum borgara innlit í sama sáttmála, og hevur hesin klagað til Innlendisdeildina.

Henda klaga liggur í lètuni hjá advokati, og so leingi avgerð ikki er tikin í málinum, er sáttmálin ikki almennur."

Við skrivi, dagfest 30. apríl 2004, vórðu hesar viðmerkingarnar sendar klagaranum til ummælis við einari freist áljóðandi 3 vikur. Samstundis varð soljóðandi skriv sent Tórshavnar Kommununi:

"Eg havi móttikið viðmerkingar tykkara í skrivi, dagfest 26. apríl í ár. Hesar viðmerkingarnar eru í dag sendar SVF til ummælis við einari freist áljóðandi 3 vikur.

Í skrivi mínum, dagfest 2. apríl í ár, bað eg kommununa lata mær eitt eintak av umrødda sáttmálanum millum kommununa og B til láns. Hóast hetta, havi eg ikki fingið henda sáttmálan.

Sambært § 8, stk. 1 í Umboðsmanslógini hava teir myndugleikar, sum eru fevndir av virksemini umboðsmansins, skyldu til at geva honum tær upplýsingar og at leggja fram øll tey skjøl, sum hesin embætis vegna krevur at fáa fyrilagt.

Vísandi til § 8, stk. 1 í Umboðsmanslógini fari eg at biðja Tórshavnar kommunu lata mær avrit av hesum sáttmálanum og øllum øðrum skjølum viðvíkjandi innlitsumbønini frá SVF. Somuleiðis verður biðið um eitt journalyvirlit yvir hesi skjølini.

Kommunan verður biðin um at lata mær hesi skjølini beinanvegin.

Avrit av hesum skrivi er sent SVF til kunningar."

Tá hetta ikki gav nakað úrslit, ringdi umboðsmaðurin 25. mai 2004 til borgarstjóran fyri at fáa avrit av sáttmálanum.

27. mai 2004 fekk umboðsmaðurin avrit av hesum sáttmálanum frá Tórshavnar Kommunu.

3. juni 2004 kom ein skrivari hjá advokatinum hjá kommununi somuleiðis við einum avriti av sáttmálanum og einari heilsan um, at "tað var hann, sum hevði ligið á málinum".

Við skrivi, dagfest 4. juni 2004, boðaði umboðsmaðurin pørtunum frá, at av tí, at SVF ikki hevði latið umboðsmanninum fleiri viðmerkingar í hesum málinum, bleiv klagan tikin upp til endaliga viðgerð, og at umboðsmaðurin væntaði at kunna avgreiða hetta málið innan summarfrítíðina.

Niðurstøða

Sum nevnt frammanfyri hevur A biðið um innlit í ein ávísan sáttmála, men sum eg lesi skrivið frá kommununi til hennara, dagfest 14. apríl 2004, verður hendan umbønin noktað vísandi til § 13, stk. 1, nr. 5 í Innlitslógini, og samstundis verður givið henni innlit í 54 onnur skjøl, sum hon ikki hevur biðið um at fáa innlit í. § 13, stk. 1, nr. 5 er soljóðandi:

"§ 13. Rætturin til skjalainnlit kann avmarkast í tann mun tað er neyðugt til verju av munandi umhugsni viðvíkjandi

...

5) fíggarligu áhugamálunum hjá tí almenna, herundir fremjing av vinnuvirksemi tess almenna ella

..."

Eg havi lisið sáttmálan millum kommununa og B og dugi als ikki at síggja, at nakað er í hesum sáttmálanum, sum kann undantakast rættinum til innlit sambært § 13, stk. 1, nr. 5. Talan er ikki um alment vinnuvirksemi, tá ein privatur arbeiðstakari røkir eina almenna uppgávu vegna kommununa, og tað er als ikki neyðugt til verju av munandi umhugsni viðvíkjandi fíggarligu áhugamálunum hjá tí almenna at dylja, hvat kommunan rindar fyri hetta.

Tað var sostatt ikki grundarlag eftir § 13, stk. 1. nr. 5 fyri at nokta klagaranum innlit í nevnda sáttmála.

Eg dugi heldur ikki at finna aðrar undantaksreglur í lógini, sum kundu nýtast til at nokta SVF innlit í hendan sáttmálan sum heild. Eg skal tó ikki útiloka,

at ávísir upplýsingar, t.d. millumrokningar og útgreiningar í fylgiskjali 4 kunnu afturhaldast sambært reglunum í § 12, stk. 1, nr. 2. Avgerandi fyri hetta er, hvørt tað hevur stóran fíggarligan týðning fyri B, at hesir upplýsingar verða afturhildnir, ella við øðrum orðum, at tað vil vera vandi fyri, at veitan av innliti vil elva til eitt munandi fíggarligt tap fyri B. Eg dugi tó ikki á fyriliggjandi grundarlagi at síggja, at undantaksreglan í § 12, stk. 1 nr. 2 kann brúkast í hesum føri.

Klagað verður um, at Tórshavnar kommuna í fyrstu atløgu ikki vildi góðtaka eina munnliga umbøn um alment innlit. Hesum hevur kommunan ikki afturvíst í ummælissskrivi sínum. Til henda spurning er at siga, at Innlitslógin ikki setur nøkur formkrøv til eina innlitsumbøn, og merkir hetta, at ein munnlig umbøn er eins góð og ein skrivlig. Ein myndugleiki kann tí ikki krevja, at ein innlitsumbøn er skrivlig, uttan so, at serligar orsøkir eru til tess, t.d. at umbønin er so víðfevnd ella ógreið, at ivi er um, hvat tað er, sum biðið verður um innlit í. Í hesum førinum var einans biðið um innlit í ein ávísan sáttmála, og tí kundi ikki krevjast, at umbønin var skrivlig.

A klagar eisini um, at kommunan vildi hava at vita, hvat hon skuldi nýta hendan sáttmálan til, men hetta sigur kommunan vera eina misskiljing. Eg skal tí ikki koma nærri inn á hetta, men einans vísa á, at rætturin til alment innlit sambært Innlitslógini ikki er tengdur at, at viðkomandi kann vísa á nakra grundgeving fyri umbøn sínari.

A klagar eisini um, at kommunan sigur seg hava rætt til at nýta 10 dagar til viðgerðina av innlitsumbønini. Eisini her vil kommunan vera við, at talan er um eina misskiljing. Til hetta er at siga, at sambært § 16, stk. 1 í Innlitslógini skal myndugleikin sum skjótast gera av, um innlit verður givið, og hvussu hetta verður gjørt. Um støða ikki er tikin til hetta innan 10 dagar frá tí, at umbønin er móttikin, skal myndugleikin sambært § 16, stk. 2 boða viðkomandi frá orsøkini til hetta, og nær ein avgerð er væntandi. Í viðmerkingunum til danska lógaruppskotið, sum er fyrimyndin fyri okkara Innlitslóg, stendur soleiðis í Folketingstidende 1985/86, tillæg A, spalte 196:

"Udvalget har fremhævet, at en hurtig behandling og afgørelse af sager om aktindsigt er en væsentlig forudsætning for, at offentlighedsloven kan opfylde sine intentioner om, at pressen og andre nyhedsformidlende institutioner skal have mulighed for ved anvendelse af loven løbende at orientere befolkningen om aktuelle sager, der er under behandling i den offentlige forvaltning.

Udvalget foreslår derfor, at der indsættes en ny bestemmelse, hvorefter den, der har fremsat begæring om aktindsigt, såfremt begæringen ikke er imødekommet eller afslået inden 10 dage efter, at den er modtaget af vedkommende myndighed, skal have underretning om grunden hertil samt om, hvornår en afgørelse kan forventes at foreligge."

Í serligu viðmerkingunum til § 16 í donsku lógini, stendur í Folketingstidende 1985/86, tillæg A, spalte 233 soleiðis:

"Efter bestemmelsen i *stk. 1* skal sager om aktindsigt afgøres "snarest". Denne ændring i forhold til formuleringen af den tilsvarende bestemmelse i den gældende offentlighedslovs § 8, stk. 2, tilsigter at fremhæve, at sager om aktindsigt skal behandles med særlig hurtighed. Også den gældende offentlighedslov bygger på en forudsætning herom, der bl.a.

har afspejlet sig i folketingets ombudsmands praksis. Der kan derfor i det hele henvises til redegørelsen for gældende ret i betænkningen side 314 ff. Dette led i bestemmelsen må i øvrigt ses i sammenhæng med lovforslagets § 16, stk. 2.

...

Bestemmelsen i *stk. 2*, der er ny, er begrundet i et ønske om at sikre, at behandlingstiden for begæringer om aktindsigt ikke uden rimelig anledning trækker ud. Der er ikke indsat en absolut frist for sagsbehandlingens varighed i aktindsigtssager, men bestemmelsen om, at den begærende skal have en begrundet underretning i tilfælde, hvor aktindsigt ikke kan imødekommes inden for 10 dage, samt oplysning om, hvornår en afgørelse kan forventes at foreligge, må i sig selv forventes at bidrage til, at behandlingen ikke unødigt trækker ud."

Lógin sigur greitt, at stöðaða skal takast til eina innlitsumbøn skjótast gjörligt. Um ongar serligar forðingar eru, kann avgerðin tí ikki útsetast í upp til 10 dagar.

Kommunan hefur fingið innlitsumbønina tann 30. mars 2004, men avgerð verður ikki send SVF fyrr enn við skrivinum, dagfest 14. apríl 2004 ella 15 dagar seinni.

Eftir at hava lisið umrødda sáttmála við tilhoyrandi skjølum dugi eg ikki at síggja, at talan er um nakað serliga fløkjasligt ella torført mál, og átti stöðaða tí at verið tikin til innlitsumbønina um ikki beinanvegin, so í øllum førum fáar dagar seinni. At kommunan hefur søkt sær leiðbeining hjá advokati í líknandi máli, frítekur hana ikki fyri skyldur sínar sambært m.a. Innlitslógini, nevnliga at taka stöðu til fyriliggjandi innlitsumbøn skjótast gjörligt.

Eg haldi tað tí vera átaluvurt, at tað í hesum føri ganga heilir 15 dagar frá tí, at innlitsumbønin verður sett fram, til kommunan svarar henni, og at kommunan heldur ikki hefur hildið sína skyldu eftir § 16, stk. 2 í Innlitslógini um at boðaða viðkomandi frá orsökini til, at avgerð ikki varð tikin innan 10 dagar, og nær ein avgerð vantandi varð til skjals.

Eg fari vísandi til tað, sum er nevnt omanfyri, at geva Tórshavnar kommunu eina átalu. Eg fari samstundis at mæla kommununi til at taka hesa innlitsumbønina uppáftur til viðgerðar og at lata meg frætta, hvørja niðurstöðu kommunan kemur til.

Joen H. Andreassen
umboðsmaður